

# EX POST EVALUACIJA

## Uloga rada s mladima u sprečavanju radikalizacije i nasilnog ekstremizma

### Uvod

Mladi ljudi su važan fokus u sprečavanju radikalizacije, jer mogu da budu veoma osjetljiva grupa. Do nekih krajnje osjetljivih mlađih ljudi je teško doći. **Treba uključiti stručnjake za rad s mladima i ostale praktičare koji rade s mladima u društvenom okruženju** kako bi otkrili rane znakove radikalizacije i ponudili alternative. Oni također mogu biti pozitivni uzori ili mentori. Stručnjaci za rad s mladima su obučeni i iskusni, a bave se brojnim problematičnim temama (droga, seksualno iskorištavanje, kockanje, bande) te mogu primijeniti ove vještine da bi pridonijeli sprečavanju radikalizacije<sup>1</sup>.

Godine 2017. na nivou Evrope objavljeno je **nekoliko priručnika i kompleta alata** da bi se pomoglo aktivnim stručnjacima u ovoj oblasti. Primjeri su „Doprinos rada s mladima u sprečavanju marginalizacije i nasilne radikalizacije“ u izdanju Generalnog direktorata za obrazovanje i kulturu (DG EAC) i „Mladi ljudi i ekstremizam u paketu“ u izdanju Britanskog savjeta i SALTO-a. Ove izvanredne publikacije uslijedile su poslije publikacija kao naprimjer, „Preventivna uloga otvorenog rada s mladima u radikalizaciji otvorenog omladinskog rada“ čiji je autor Werner Prinzjakowitsch.

O ovim naporima govorilo se na sastanku RAN YF&C posvećenom „Ulozi rada s mladima u sprečavanju radikalizacije i nasilnog ekstremizma“ 6–7. decembra 2017. godine. Ova ex post evaluacija opisuje rezultate diskusije i ističe **ključne preporuke i metodologije**. Stručnjaci za rad s mladima i ostali stručnjaci mogu koristiti ovaj rad kao vodič kroz osnovne lekcije o PVE u svom sektoru i konzultirati referencije radi detaljnijeg materijala.

Autori ove ex post evaluacije su **Merle Verdegaal** i **Wessel Haanstra** iz **Centra za izvrsnost RAN**. Pogledi izraženi u ovom radu pripadaju isključivo autorima i ne moraju uvijek izražavati poglede Centra za izvrsnost RAN, Evropske komisije ili neke druge institucije.

<sup>1</sup> str. 46. DG EAC (2017)

## Sadašnji napori

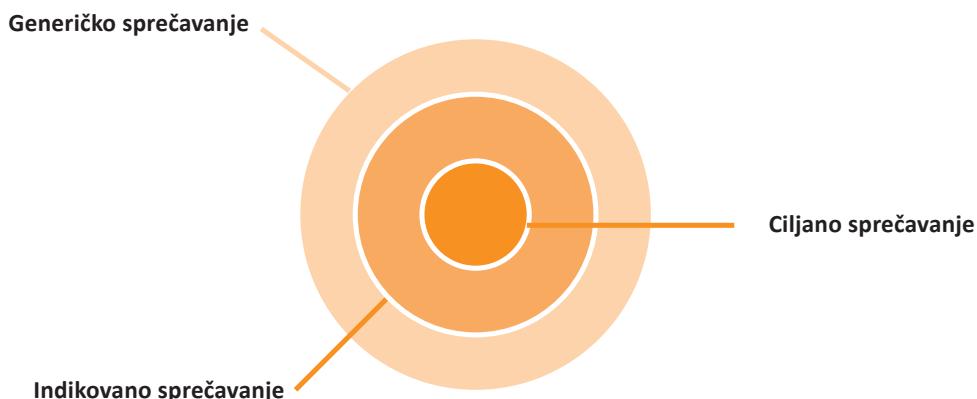
Za 2017. godinu RAN YF&C je planirao objaviti priručnik „*Uloga rada s mladima u sprečavanju radikalizacije i nasilnog ekstremizma*“. Ovaj priručnik bit će posvećen uključivanju mladih ljudi i osnaživanju stručnjaka za rad s mladima u sprečavanje radikalizacije i nasilnog ekstremizma (PVE), kao i davanju preporuka kreatorima politike o ovoj temi. U međuvremenu, na nivou Evrope je objavljenko nekoliko priručnika i dokumenata sa smjernicama na ovu temu.

Učesnici na sastanku RAN YF&C 6–7. decembra diskutirali su o ovim publikacijama i zaključili da svaka ima svoje jedinstvene prednosti i pristup radu s mladima te da se uzajamno dopunjaju. Kombinirajući metodologije, preporuke i primjenu svih ovih napora stručnjaci za mlade će se dobro pripremiti i biti informirani o opcijama za sprečavanje radikalizacije u radu s mladima. Učenje o PVE također omogućava stručnjacima za mlađe prepoznati što nije radikalizacija i ekstremizam da bi se spriječila stigmatizacija i nepotrebna šteta. Učesnici su naglasili da rad s mladima ne bi trebalo pretjerano instrumentalizirati za pokušaje kao što je PVE. To pokazuje zajedničku poruku svih ovih novih publikacija i bit će predmet diskusije u ovom radu: sprečavanje radikalizacije može se postići izgradnjom ključne snage u radu s mladima uopće, a to je osnaživanjem mladih ljudi.

## *Doprinos rada s mladima u sprečavanju marginalizacije i nasilne radikalizacije – DG EAC*

DG EAC je objavio praktičan alat o doprinosu rada s mladima u sprečavanju marginalizacije i nasilne radikalizacije. Tvrdi da rad s mladima „*pripada oblasti (vanškolskog) obrazovanja, kao i posebne rekreativne aktivnosti u slobodno vrijeme, kojima upravlja profesionalac ili volonter za rad s mladima i mladi lideri*“. Vrijednost rada s mladima leži u prihvaćanju potrebe za fleksibilnošću i bavljenju stvarnošću mladih. Rad s mladima mora imati ulogu u „izgradnji demokratske čvrstine i osnaživanju mladih ljudi da postanu aktivni učesnici u evropskom demokratskom društvu“<sup>2</sup>. U ovom alatu DG EAC prepoznaće tri vrste sprečavanja kojima rad s mladima može pridonijeti: generičko, ciljano i indicirano.

<sup>2</sup> str. 46 DG EAC (2017)



**Slika 1:** "Model prevencije u tri nivoa"<sup>3</sup>

### **Generičko sprečavanje**

Generičko sprečavanje usmjeren je na sve mlade ljude na indirektni način. Doprinos rada s mladima na generičkom nivou predstavlja opremanje mlađih ljudi životnim vještinama koje povećavaju njihovu demokratsku čvrstinu i učvršćuju njihove demokratske vrijednosti.<sup>4</sup>

Stručnjaci za rad s omladinom na ovom nivou moraju:

- biti posrednici i facilitatori prilikom diskusije o teškim temama ili temama s kojima nisu upoznati;
- raspravljati o pitanjima značajnim za mlađe ljude u sigurnom okruženju;
- se usuditi raspravljati i o tabu temama<sup>5</sup>;
- poznavati trendove, usuditi se suprotstaviti mladima i uključiti se u realnost mlađih;
- mlađima omogućiti da u praksi shvate ljudska prava i demokratske vrijednosti;
- biti svjesni vlastitih vrijednosti i implicitnog identiteta; procijeniti svoju sposobnost samorefleksije, kritičkog razmišljanja i emocionalne otpornosti;
- potaknuti diskusije između različitih kultura i vjera koje ističu zajedničke vrijednosti;
- da na najbolji mogući način iskoriste postojeće mogućnosti obuke o procesima nasilne radikalizacije;
- da osiguraju pozitivne narative koji se suprotstavljaju ekstremističkim ideologijama;
- obavijestiti mlađe ljude o javnim antidiskriminatornim mrežama.

Postoji veliko preklapanje ciljeva i aktivnosti rada s mlađima uopće i ciljeva i aktivnosti u okviru generičkog sprečavanja. To naglašava važan zaključak: rad s mlađima kao takav već je značajan instrument u sprečavanju radikalizacije.

<sup>3</sup> Str. 16 DG EAC (2017).

<sup>4</sup> Str. 7 DG EAC (2017).

<sup>5</sup> RAN YF&C Tematski dokument (2018)

## Ciljano sprečavanje

Ciljano sprečavanje osmišljeno je da dopre do mladih ljudi koji pokazuju tendenciju ili su zainteresirani za antidemokratske, ekstremističke ideologije (ili dijelove tih ideologija) i propagandu. Oni također mogu biti bliski ekstremističkim grupama ili su već bili u kontaktu s tim grupama<sup>6</sup>. Na nivou ciljanog sprečavanja rad s mladima može biti djelotvoran kako s pojedincima tako i u grupi.

Stručnjaci za rad s omladinom na ovom nivou moraju:

- biti svjesni kada mladi ljudi raskinu veze sa svojim društvenim grupama: ovo bi mogao biti znak nasilne radikalizacije;
- pokušati da prepoznaju signale i pravilno ih procijeniti: često je riječ o skretanju pažnje;
- da uspostave/izgrade odnos povjerenja prije nego što se suoče s mladim čovjekom u vezi s ideološkim pitanjima;
- raditi na mentalnom sklopu mladih;
- se upoznati s društvenim kontekstom u kojem žive mladi i da biti spremni intervenirati na licu mjesta;
- provoditi vršnjačke obrazovne aktivnosti kako bi spriječili mlađe ljudi od daljeg povezivanja s ekstremističkim krugovima;
- saznati motive i razloge zbog kojih su se mlađi ljudi pridružili ekstremističkim grupama i razviti strategije i društvene alternative;
- stvoriti prostor i uključiti u dijalog – da bi naučili tehnike vođenja dijaloga;
- se upoznati s procesima i dinamikom nasilne radikalizacije i propagande, kao i s motivima i privlačnim stranama.

Ciljano sprečavanje nije u istoj mjeri dio svakodnevnog posla stručnjaka za rad s mladima kao što je to generičko sprečavanje. Stoga će biti korisno posjedovati određeno znanje o procesu i znacima radikalizacije. Priručnik SALTO<sup>7</sup> daje takvo osnovno znanje o faktorima koji potiču, odnosno sprečavaju radikalizaciju, kao i o znakovima radikalizacije. Međutim, preporučuje se saznati više o otkrivanju znakova radikalizacije na seminaru obuke. Detaljnije informacije također su dostupne na internetskoj stranici Mreže za podizanje svijesti o radikalizaciji<sup>8</sup>.

Učesnici na ovom sastanku RAN YF&C spomenuli su dodatnu vrijednost tzv. razigranost u ovoj fazi. Mladi su u ovoj fazi do te mjere opsjednuti ekstremističkom ideologijom da započinjanje dijaloga može biti teško. U takvom slučaju pristup zasnovan na igri može olakšati početak dijaloga. U dodatnom materijalu koji je proizveo SALTO sadržane su brojne vježbe i igre koje mogu pomoći stručnjacima za mlađe da primijene te tehnike<sup>9</sup>.

<sup>6</sup> str. 8 DG EAC (2017)

<sup>7</sup> str. 8 i str. 21–24 Britanski savjet i Omladina SALTO (2017)

<sup>8</sup> Veb-sajt Mreže za podizanje svijesti o radikalizaciji (Onlajn)

<sup>9</sup> SALTO (2017) „Dodatni materijal“

## Indicirano sprečavanje

„*Indikovano sprečavanje*“ je usmjereni na mlade ljudi koji su već uključeni u ekstremističku grupu ili gaje ekstremističke ideale i žele odustati od toga (ili za koje se smatra da su otvoreni za podršku u odustajanju). Ovaj preventivni rad morali bi obavljati samo eksperti i stručnjaci za rad s mladima koji su posebno obučeni za to<sup>10</sup>. Ovdje stručnjaci za mlade zajedno s ostalim ključnim profesionalcima mogu podržati mlade ljudi u napuštanju takvih grupa.

Stručnjaci za rad s omladinom na ovom nivou moraju:

- izgraditi vezu zasnovanu na povjerenju s mladim ljudima s kojima rade;
- prije intervencije biti sigurni da se mogu suočiti s izazovima;
- se udružiti s ključnim ličnostima u zajednici;
- shvatiti proces, raditi na uzrocima i osmislići alternative;
- se približiti porodici, upoznati njenu dinamiku i potražiti pravu osobu čije će dobiti odobrenje prije intervencije;
- razviti sigurnosne protokole koji će ostvariti sigurnost mlađih ljudi i njih samih;
- surađivati sa stručnjacima iz različitih sektora, kao što su NVO, škole, pravosuđe, sigurnosne i socijalne ustanove.

Kao što je navedeno, sprečavanje podrazumijeva specijalno znanje i vještine tako da neće svi stručnjaci za mlade biti obučeni i opremljeni za obavljanje ove vrste rada. Stručnjaci za mlade koji nisu obučeni i opremljeni za indicirano sprečavanje, ali koji smatraju da je ono neophodno, moraju se obratiti kolegi koji je prošao obuku ili srodnom stručnjaku.

## Mladi ljudi i ekstremizam: paket resursa – SALTO-Youth

SALTO je usredotočen na relevantnost „građanskog rada s mladima“ u širokoj oblasti rada s mladima i protiv ekstremizma. Ova vrsta rada usmjerena je na mlade ljudе i teži da promijeni pitanja koje su im bitna u svakodnevnom životu<sup>11</sup>. Počiva na perspektivi da mlađim ljudima ne treba prići kao građanima koji će postati tek kada odrastu, već kao „pravim građanima“<sup>12</sup> - oni su ljudi s vlastitim kapacitetom da budu pokretači i motori društvenih promjena i ravноправni partneri u pokušajima da oslobode svijet od ekstremizma.

Ovo su ključni elementi u civilnom radu s omladinom:<sup>13</sup>

- ovaj je pristup više od drugih pristupa usredotočen na „građansku pismenost“ (šta znači biti demokrat i voditi demokratski život?);
- to je politički pristup radu s mladima: osporavanje prihvaćene društvene norme (što je normalno? tko odlučuje o tome?)

<sup>10</sup> str. 9 DG EAC (2017)

<sup>11</sup> str. 18 Britanski savjet i Omladina SALTO (2017)

<sup>12</sup> str. 2 Britanski savjet i Omladina SALTO (2017)

<sup>13</sup> str. 18 Britanski savjet i Omladina SALTO (2017)

- podržava mlade ljudе u analizi odnosa moći i osporavanju dinamike moći, naročito u situacijama kada se mladi osjećaju nemoćno.

Na osnovu ovih ključnih elemenata paket resursa daje preporuke i različite pristupe koji će stručnjacima pomoći da shvate i spriječe radikalizaciju te da pomognu mladim ljudima da unaprijede svoje kritičko razmišljanje.<sup>14</sup>

Priručnik takođe daje praktična vežbanja za svaki od ovih pristupa:

- **Odnos omladine prema radu.** Iako je ovo dio svakodnevnog rada stručnjaka za mlađe, izgradnja odnosa je presudna za PVE. Uspjeh svih ostalih aktivnosti s mladim ljudima zavisi od povjerenja koje je izgrađeno na ovaj način. I za mlade ljudе je kvaliteta odnosa presudna da bi se osjećali kao dio određene zajednice.
- **Tim bilding.** Ovim se stvaraju smislene veze između mlađih. Smislene veze mogu doprinijeti osjećaju pripadnosti, što su učesnici sastanka RAN YF&C ocijenili kao osnov za sprečavanje radikalizacije.
- **Grupni rad.** U grupnom radu mlađi mogu iznijeti ono do čega im je stalo, pozabaviti se osjetljivim temama, unaprijediti svoje kritičko razmišljanje, osporiti stereotipe, mitove, uvjerenja i percepције. Sve ove vještine pomoći će mlađima da izgrade motivaciju kako bi nešto ostvarili i bili aktivni građani u okviru demokratskog društva.
- **Građansko odnosno političko angažiranje.** Postoji mnoštvo načina na koje se može podržati građansko i političko angažiranje mlađih ljudi. Oni obuhvaćaju: uvođenje građanskog i političkog obrazovanja u formalno školsko okruženje, stvaranje prilika za volontiranje i služenje u lokalnoj zajednici, obezbjeđivanje da mlađi ljudi budu konsultirani u okviru procesa kreiranja politike i pokretanja inicijativa za poticanje mlađih ljudi da se prijave u biračke spiskove. Biti dio društvenih promjena također pomaže u borbi protiv osjećaja nemoći koje mlađi ljudi mogu da dožive – a ponekad je rašireno među onima koji se uključe u nasilni ekstremizam.<sup>15</sup>
- **Angažiranje u zajednici.** Mlađi ljudi se ponekad osjećaju odvojeno od ostalih u svom okruženju, naročito ako ih tretiraju sumnjičavo ili ih promatraju kao potencijalne izazivače problema. Ovo ih može odvojiti od matičnog društva i učiniti podložnijima za ekstremističko vrbovanje<sup>16</sup>. Omogućiti mlađima da se osjete kao dio okruženja ili zajednice jeste prvi korak na putu da se osjete kao dio društva. Ovo se može postići studijskim posjetama, projektima razmjene ili pozivanjem govornika iz određene etničke ili vjerske zajednice.

Gore spomenuti pristupi mogu pomoći mlađima da izgrade kognitivnu i emocionalnu otpornost prema ekstremizmu te da svojim ponašanjem pokažu odanost matičnom društву. Ovi pristupi se uglavnom mogu svrstati kao opće sprečavanje u okviru rada DG EAC (vidi str. 3). Međutim, Priručnik SALTO također daje određene preporuke o načinu prilaženja mlađima koji su već pod utjecajem ekstremizma (ciljano i indicirano sprečavanje):

<sup>14</sup> str. 26–44 Britanski savet i SALTO Omladina (2017)

<sup>15</sup> str. 34 Britanski savet i Omladina SALTO (2017)

<sup>16</sup> str. 2 Tematski dokument RAN YF&C (2016)

- **Emocije:** Treba pomoći mladim ljudima da održe veze sa svojim društvenim okruženjem kao i s obrazovnim sistemom.
- **Spoznaje:** Diskusija i dijalog zbog boljeg razumijevanja motivacije mladih ljudi mogu ih potaknuti da se izraze i razviju u ostalim aspektima svog identiteta, npr. planovi za karijeru, izražavanje u oblasti kulture i sporta.
- **Ponašanje:** Treba pomoći i osigurati mladoj osobi da nastavi baviti se te da bude uključena u aktivnosti za mlade.

Na kraju, Priručnik SALTO naglašava značenje razumijevanja lokalnog konteksta. Priručnik navodi nekoliko tehnika koje mogu pomoći stručnjacima da istraže i shvate svoje lokalno okruženje i mlade u njemu: vidi poglavlja o kontekstualnoj analizi i istraživanju akcija.<sup>17</sup>

### ***Preventivna uloga otvorenog rada s mladima u radikalizaciji i ekstremizmu – Werner Prinzjakowitsch***

Poslije rada „Uzroci u korijenu radikalizacije“ RAN (2016) W. Prinzjakowitsch (2017) tvrdi da mladi ljudi koji oblikuju svoj identitet traže duhovnu i praktičnu perspektivu. Ukoliko nešto od toga nedostaje, mladi postaju izuzetno podložni vrbovanju od strane ekstremista.

Na osnovu ovog argumenta „*otvoreni rad s mladima*“ sadrži posebne karakteristike koje su važne kada je riječ o sprečavanju radikalizacije i ekstremizma. Izraz „*otvoreni rad s mladima*“ odnosi se na „*osposobljavanje omladine u smislu davanja šanse mladima da djeluju izvan zahtjeva svijeta odraslih i radnog okruženja*“.<sup>18</sup> Ima za cilj omogućavanje samoizražavanja i samoefikasnosti i stvaranje zahvalnog okruženja u kojem će omladina rasti. Sljedeći principi otvorenog rada dobijaju ogromno značenje kada je riječ o PVE<sup>19</sup>:

- **Otvorenost:** Otvoreni rad je općenito otvoren za sve mlađe ljudi bez preduvjeta. Ne postoji nikakav pritisak niti obaveza, pri čemu je anonimnost zagarantirana. Zahvaljujući tome mladi ljudi se osjećaju prihvaćeno čak i ako smatraju da su isključeni iz društva.
- **Stvoriti otvoreno, ali i sigurno i konstruktivno okruženje za sporove i diskusiju:** Prihvati i promatrati mlađe onakvim kakvi jesu, sa svim njihovim mišljenjima. Osigurati siguran prostor za diskusiju o tim mišljenjima, ne dozvoljavajući mlađima da nametnu svoja mišljenja. Zahvaljujući sigurnom prostoru za diskusiju o tim mišljenjima, mlađi neće biti prisiljeni da o njima diskutiraju na mjestima gdje bi se ekstremisti mogli umiješati.
- **Zauzeti jasan i čvrst politički stav i jasno ga izraziti:** Stav prihvaćanja mlađih ljudi ne znači da treba skrivati svoje političko mišljenje koje je možda drugačije. Stručnjaci za rad s mlađima moraju biti autentični. U osjetljivoj oblasti ekstremističke ideologije nije moguće zagovarati stanovišta koja netko lično ne podržava 100%.

<sup>17</sup> str. 44 British Council & SALTO Youth (2017)

<sup>18</sup> str. 61 W. Prinzjakowitsch (2017)

<sup>19</sup> str. 77–82 W. Prinzjakowitsch (2017)

- **Poznavati svijet mlađih ljudi:** Eksplisitno poznavanje neposrednog životnog okruženja, društvenih, ekonomskih i kulturnih uvjeta u kojima žive mlađi ljudi predstavlja osnovni preduvjet za rad s njima.
- **Posjedovati stručno znanje o pitanjima koja su važna mlađim ljudima:** U diskusijama u vezi s PVE, stručnjaci za mlade možda će se plašiti da im nedostaje znanje o religiji ili nekoj ideologiji. Međutim, nije važno detaljno znanje već čvrsto znanje. Ovo se odnosi i na sve ostale teme i pitanja koja su važna mlađim ljudima: ne morate biti liječnik da biste s mlađima razgovarali o drogama. Ako je potrebno detaljno znanje, pozovite stručnjaka.
- **Prosudjivati ponašanje, a ne osobu:** Stalni profesionalni odnos na dobrovoljnoj osnovi može funkcionirati samo uz uzajamno poštovanje uključenih ljudi. U slučaju verbalnog ili fizičkog napada na metu kritike mora biti to loše ponašanje, a ne sama osoba, naročito kada je riječ o nasilju, glorifikaciji nasilja ili o rasizmu, bez obzira na to da li je nasilje verbalno ili fizičko.
- **Postaviti jasne granice uz istovremeno poštivanje osobe:** Granice moraju biti jasno objašnjene i ne bi trebalo da izgledaju slučajne. O kršenju ovih granica mora se odmah i na pravi način razgovarati, a ponekad će biti potrebne i sankcije. Stoga su granice još važnije za mlade koji pokušavaju da se orijentiraju.
- **Imati na umu da su za sprečavanje potrebni vrijeme i kontinuitet:** Ne očekivati brza rješenja. Za preventivni rad su potrebni vrijeme i kontinuitet.

## Dalje preporuke

Sve publikacije o kojima se govorilo u ovoj ex post evaluaciji mogu pružiti značajnu pomoć stručnjacima za mlade u razumijevanju i radu na sprečavanju radikalizacije. Zbog toga RAN YF&C savjetuje svim stručnjacima u oblasti rada s mlađima da pažljivo pogledaju i iskoriste dostupni materijal. Svaka publikacija ima različite prednosti, počevši od teoretske pozadine do veoma praktičnih preporuka i vježbi. Iako sve preporuke možda neće biti primjenjive u svakoj lokalnoj situaciji, obilje materijala trebalo bi osigurati spoznaje i lekcije koje su korisne za većinu.

Centri za mlade i relevantni organi moraju stručnjacima za mlade pružiti priliku da iskoriste ove publikacije: treba proaktivno poticati širenje materijala i odvajanje vremena za njihovo čitanje i diskutiranje. Još bolje je organizirati seminare obuke o PVE na kojima će se konzultirati postojeći materijal.

Na kraju, učesnici sastanka YF&C prepoznali su nekoliko aspekata u radu s mlađima kojima bi dobro došli dodatni napor u pogledu PVE. Tokom sastanka je razmotreno nekoliko projekata koji će se fokusirati na popunjavanje ovih praznina. U nastavku slijedi diskusija o nekim primjerima s ovog i prethodnih sastanaka.

## Rad s omladinom preko interneta

Mladi ljudi provode ogroman dio svog vremena na internetu. Ekstremisti znaju kako da ih pronađu; nude im propagandu velike vrijednosti i aktivno im prilaze i vrbuju ih na internetu<sup>20</sup>. Učesnici su zbog toga zauzeli stav da stručnjaci za mlade također morju više vremena provoditi na internetu. U vezi s PVE stručnjaci za mlade imaju višestruke načine za djelovanje na internetu: pružanje alternativnih narativa i direktno povezivanje s mladima putem interneta, naprimjer, u društvenim mrežama. Učesnici su se složili da rad na internetu može unaprijediti, ali ne i zamijeniti konvencionalni direktni rad s mladima.

### Džamal el Khitab (Austrija)

Glavni tim u projektu „Džamal“ okuplja devet ljudi (kako mlađih tako i odraslih), pri čemu je njih četvero navodno podržavalo Islamsku državu ili napustilo džihadističku sredinu. Spaja ih to što su svi mlađi muslimani koji žele da zauzmu stav protiv vjerski inspiriranog ekstremizma.

Uz podršku tima stručnjaka za mlade i ostalih stručnjaka ovaj tim je snimio niz video-snimačaka koji pričaju o Džamalu, fiktivnom mlađom čovjeku koji je kao dijete pobegao u Austriju. Džamal govori o frustraciji koju je doživio i preispituje islamski identitet, dajući alternativnu ekstremističku ideologiju. Video-snimačci prenose istinite priče iz života mlađih ljudi. Snimci se mogu pogledati na <https://www.youtube.com/watch?v=sJkBZRn82kY>

Nakon postavljanja ovih video-snimačaka na internetske kanale na kojima se može naći ciljna grupa (mladi zainteresirani za ekstremističku ideologiju), stručnjaci za mlade su se uključili u diskusiju i u procese refleksije s onima koji su reagirali na sadržaj (rad na internetu/terenu).

### WebWalkers (Francuska)<sup>21</sup>

Inspirirani istoimenim programom Fryshuset (Švedska), Nacionalni institut za porodice, mlađi ljudi, omladinske organizacije i porodice surađuju da bi pokazali što mlađi ljudi mogu da rade, a što ne bi trebalo da rade na internetu i kako da se zaštite. Vještine za svijet interneta predstavljene su mlađima u konvencionalnim radionicama koje vode stručnjaci za mlade.

Drugo, ovaj program obučava stručnjake za mlade tome kako da navedu mlađe na diskusiju o teškim temama. Program se dodatno razvija tokom 2018. godine da bi se posebno pozabavio izazovima i temama u vezi s radikalizacijom i nasilnim ekstremizmom.

<sup>20</sup> Tematski dokument RAN (2015)

<sup>21</sup> <http://promeneursdunet.fr/>

## Rad s mladima na terenu

Mnoge tehnike i metodologije koje su navedene u postojećim materijalima zahtijevaju kontrolirano okruženje poput centra za mlade. Ove tehnike su manje korisne za stručnjake za mlade koji rade na ulici (što se često naziva rad s mladima na terenu ili rad u pokretu). Iako publikacije DG EAC, SALTO i W. Prinzjakowitsch i dalje daju veoma korisne preporuke stručnjacima za rad s omladinom, moglo bi biti korisne određene posebne vještine.

### Vaja Kitab (Nemačka)

Stručnjaci za mlade u Vaja Kitab traže mlade u javnoj sferi i rade s njima na licu mjesta. To znači da mlade ljudi upoznaju u njihovoј „zoni komfora“ kada je riječ o stavovima i obrascima ponašanja.

Stručnjaci za mlade u Vaja Kitab također rade s mladima povezanim s desničarskim ekstremizmom. Da bi se moglo baviti ekstremizmom, primjenjuju se i elementi posredovanja, antirasističke i interkulturalne obuke, obuke protiv nasilja, kao i obuke o socijalnim i ličnim vještinama. Na kraju, također su važne aktivnosti za koje postoji zajednički interes (npr. sport), a koje se koriste da okupe pripadnike ekstremističkih desničarskih/mizantropskih grupa i okruženja s osobama koje ne pripadaju tim grupama i okruženjima.

## Evaluacija

U čitavoj oblasti PVE postoji potreba za evaluacijom i metodologijom zasnovanom na dokazima. Ovo se također odnosi na PVE u radu s mladima.

### StopR (BU)

StopR projekt je nedavno pokrenut da bi podržao stručnjake za rad s mladima u postupanju s radikalizacijom. Pomaže im da ubrzaju dijalog na ovu temu. Cilj projekta je dodatno izgraditi i povećati kapacitet stručnjaka za rad s mladima koristeći on-line obrazovnu platformu. To oblikuje prostor u kome organizacije koje rade na sprečavanju radikalizacije mladih mogu podijeliti najbolje prakse i iskustva s pozitivnim pečatom razvijene u okviru projekata. Od jula 2017. godine oni su, između ostalih alata, napravili spisak kriterija za kvalitetu metodologija. Također su osnovali fokus grupe sa stručnjacima za mlade u svim pridruženim zemljama. Projekt će se provoditi između jula 2017. i oktobra 2018. godine. Više informacija: <http://www.szubjektiv.org/en/stopr/>.

## Prilog

1. Britanski savjet i Omladina SALTO (2017) „Kompleti resursa o mladim ljudima i ekstremizmu za stručnjake za rad s omladinom“ (Young People and Extremism Resource Packs for Youth Workers) <https://www.salto-youth.net/rc/cultural-diversity/publications/youngpeopleandextremismpack/>
2. Britanski savjet i Omladina SALTO (2017) „Kompleti resursa o mladim ljudima i ekstremizmu za stručnjake za rad s omladinom – dodatni materijal“ (Young People and Extremism Resource Packs for Youth Workers - Additional Material) <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17- 3567/SALTO%20Cultural%20Diversity%20Youth%20and%20Extremism-Additional%20Materials.pdf>
3. Generalni direktorat za obrazovanje, omladinu, sport i kulturu (2017) „Doprinos rada s mladima u sprečavanju marginalizacije i nasilne radikalizacije“ (The contribution of youth work to preventing marginalisation and violent radicalisation) <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7f9cdb66-19c4-11e7-808e-01aa75ed71a1/language-en>
4. Prinzjakowitsch, W (2017). „Preventivna uloga otvorenog rada omladine u radikalizaciji otvorenog rada omladine“ (The preventative role of open youth work in radicalisation of open youth work) [http://www.newman.ac.uk/files/w3/research-centres/pdf/International\\_journal\\_of\\_open\\_youth\\_work.pdf?q=631](http://www.newman.ac.uk/files/w3/research-centres/pdf/International_journal_of_open_youth_work.pdf?q=631)
5. Mreža za podizanje svijesti o radikalizaciji, Tematski dokument (2016) „Kontra narativi i alternativni narativi“ (Counter Narratives and Alternative Narratives) [https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation\\_awareness\\_network/ran-papers/docs/issue\\_paper\\_cn\\_oct2015\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/issue_paper_cn_oct2015_en.pdf)
6. Mreža za podizanje svijesti o radikalizaciji, Tematski dokument (2016) „Uzroci u korijenu nasilnog ekstremizma“ (The Root Causes of Violent Extremism) [https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation\\_awareness\\_network/ran-papers/docs/issue\\_paper\\_root-causes\\_jan2016\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/issue_paper_root-causes_jan2016_en.pdf)
7. Internetska stranica Mreže za podizanje svijesti o radikalizaciji (onlajn) [https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation\\_awareness\\_network\\_en](https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en)
8. Tematski dokument RAN YF&C (2018) „Diskusija o tabuima i kontroverznim temama“ (Discussing taboos and controversial topics) Ovo će 2018. godine biti dostupno na internetskoj stranici RAN [https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation\\_awareness\\_network/ran-calendar\\_en](https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-calendar_en)

Translated within:

